

การเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร
Access to Voting Rights for Persons with Disabilities in the Election
of the House Representatives in Bangkok

ณรงค์ ไปวันเสาร์^{1*}
(Narong Phaiwansao^{1*})

¹นักวิชาการอิสระ, กรุงเทพมหานคร

¹Independent Scholar, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: narong@phaiwansao.com

Article history:

Received 2 December 2025

Revised 6 January 2026

Accepted 9 January 2026

SIMILARITY INDEX = 19.27 %

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 108,854 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ ทาโร่ ยามาเน่ ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย ค่าเอฟ ค่าที

ผลการวิจัย พบว่า 1) การเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่แตกต่างกัน ส่วนประเภทความพิการที่แตกต่างกัน มีการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การเข้าถึง สิทธิเลือกตั้ง สภาผู้แทนราษฎร ผู้พิการ

Abstract

This research aimed to (1) study access to Voting Rights for Persons with Disabilities in the Election of the House Representatives in Bangkok, and (2) compare access to Voting Rights for Persons with Disabilities in the Election of the House Representatives in Bangkok, classified by personal factors. This study was quantitative research that used questionnaires as the data collection tool. The population for this study consisted of 108,854 people with disabilities in Bangkok. A sample of 400 participants was determined, using the Taro Yamane formula and selected through Accidental sampling. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing using F-tests and t-tests.

The research findings revealed that: (1) overall, access to the right to vote for members of parliament among people with disabilities in Bangkok was at a high level. When each aspect was considered individually, in descending order, election information and the exercise of voting rights were at a high level, while election facilities and participation in the election process were at a moderate level. (2) A comparison of access to the right to vote for members of parliament among people with disabilities in Bangkok showed no statistically significant differences based on gender, age, educational level, marital status, occupation, or average monthly income. However, statistically significant differences were found based on the type of disability.

Keywords: Accessibility, Voting Rights, The House Representatives, Persons with Disabilities

1. บทนำ

ความพิการเป็นสถานะทางสุขภาพที่แสดงออกมาในลักษณะของการสูญเสียความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตในสังคม จากรายงานขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 2011) ในการดูแลหรือให้ความช่วยเหลือคนพิการเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550 นอกจากกำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับสวัสดิการ ความช่วยเหลือจากรัฐในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพและการพัฒนาศักยภาพ ทั้งทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสวัสดิการสังคมแล้ว คนที่มีความพิการรุนแรง หรือมีสภาพความพิการมากจนไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง (ธิดารัตน์ นงศ์ทอง, 2560) การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงของประชาชน อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงร่วมกันของประชาชนเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายได้บัญญัติไว้การเลือกตั้งนั้นจะต้องเป็นตามหลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องทำให้พลเมืองทุกคนรวมถึงคนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งได้อย่างเสมอภาค มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนพิการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐจะต้องดำเนินการเพื่อขจัดอุปสรรคบางประการที่อาจทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงสิทธิดังกล่าวได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป (เจษฎา ทองขาว, 2563)

เมื่อมีการประกาศกำหนดวันเลือกตั้งอย่างเป็นทางการแล้วหน่วยงาน บุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนจะต้องให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งซึ่งจะต้องทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป เช่น การประชาสัมพันธ์ให้คนพิการทราบถึงขั้นตอนและวิธีการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง นโยบายของพรรค ภายใต้ “หลักความสามารถในการเข้าถึงได้” โดยมีการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อทำให้มั่นใจว่าคนพิการสามารถเข้าถึงได้ในพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นทั้งในเรื่องของสภาพแวดล้อมและข้อมูลข่าวสารตลอดจนช่องทางในการลงทะเบียนของคนพิการ เช่น บริการสารสนเทศ การสื่อสาร และบริการอื่น ๆ รวม ถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องมีความหลากหลายและตอบสนองการรับรู้ของคนพิการแต่ละประเภทได้อย่างเท่าเทียมกัน ผ่านทางสื่อประชาสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นคู่มือ สื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อออนไลน์โดยคำนึงถึงการศึกษา (Voter Education) และความสามารถในการเข้าถึงของคนพิการ เช่น บริการล่ามภาษามือ บริการเสียงบรรยายภาพ ภาพสัญลักษณ์ สำหรับผู้พิการทางการได้ยิน, บริการคำบรรยายเสียง คู่มือเลือกตั้งอักษรเบรลล์ สำหรับคนพิการทางการเห็น การจัดทำเว็บไซต์ (Website) หรือแอปพลิเคชัน (Application) ตามข้อ กำหนดการทำเนื้อหาเว็บสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Web Content Accessibility Guidelines: WCAG) ซึ่งจะต้องใช้งานได้ง่ายและมีข้อมูลสารสนเทศที่เพียงพอ รวมไปถึงการอำนวยความสะดวกในการยื่นคำร้องหรือลงทะเบียนในเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งผ่านช่องทางออนไลน์ โดยเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานขององค์การมาตรฐานเวิลด์ ไวด์ เว็บ (World Wide Web Consortium : W3C) นอกจากนี้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งจะต้องมีการประสานงานกับองค์กรคนพิการ (Disabled Persons Organizations : DPOs) เพื่อเปิดโอกาสให้คนพิการแต่ละประเภทได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ แสดงความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะที่จะนำไปใช้ในการจัดการเลือกตั้งที่เหมาะสมสำหรับคนพิการต่อไป โดยจะต้องมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนานโยบายเพื่อคุ้มครองสิทธิเลือกตั้งให้แก่คนพิการ รวมไปถึงการเก็บรวบรวมสถิติข้อมูลของคนพิการ ที่อาศัยอยู่ในเขต

เลือกตั้งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเภทของความพิการ เพศ อายุ เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเลือกตั้ง รวมทั้งอาจขอความช่วยเหลือทางด้านบุคลากรจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อมาช่วยอำนวยความสะดวกการให้ข้อมูลแก่คนพิการ เช่น การจัดทำอักษรเบรลล์ ล่ามภาษามือ เป็นต้น (เจษฎา ทองขาว, 2563)

รายงานการสำรวจความพิการ พ.ศ. 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้พิการในประเทศไทยมีประมาณ 3.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรทั้งหมด โอกาสและสวัสดิการที่ผู้พิการในประเทศไทยได้รับยังคงเหลื่อมล้ำเป็นอย่างมาก ในแง่สวัสดิการ พบว่า จากจำนวนผู้พิการทั้งหมด 3.7 ล้านคน มีเพียงร้อยละ 44.4 เท่านั้น ที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นผู้พิการตามกฎหมาย มีผู้พิการประมาณร้อยละ 35.8 จำเป็นต้องมีเครื่องช่วยหรืออุปกรณ์สำหรับคนพิการ ในจำนวนนี้ร้อยละ 58 ได้รับเครื่องช่วย/อุปกรณ์ที่จำเป็น แต่ก็ยังมีอีกร้อยละ 42 หรือประมาณ 558,000 คน ที่ยังไม่ได้รับเครื่องช่วย/อุปกรณ์ ทั้ง ๆ ที่มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องช่วยและอุปกรณ์เหล่านั้น (เดชรัต สุขกำเนิด, 2564) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 ได้มีการบัญญัติรับรองให้มีการอำนวยความสะดวกหรือจัดให้ความช่วยเหลือสำหรับการออกเสียงลงคะแนนให้แก่คนพิการไว้ก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดีการที่จะทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งได้อย่างแท้จริงนั้น จะต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับหลักการที่ได้มีการรับรองไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเป็นภาคีสมาชิกล่าวนคือ จะต้องมีการมาตรการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งตั้งแต่ช่วงเวลาก่อนที่จะมีการเลือกตั้งในวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และหลังจากออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ซึ่งหากพิจารณาจากบทบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 จะเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีมาตรการในการทำให้คนพิการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งในช่วงก่อนการเลือกตั้งและหลังจากการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง คงมุ่งเน้นแต่เฉพาะการทำให้คนพิการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งในระหว่างการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามมาตรา 92 เท่านั้น และแม้จะมีมาตรการดังกล่าวก็ตามแต่จากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 ที่ผ่านมาก็ยังคงมีอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้คนพิการจำนวนหนึ่งไม่สามารถเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งได้อย่างแท้จริง (เจษฎา ทองขาว, 2563)

จากข้างต้นแม้มีกฎหมายและมาตรการ ที่จะทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อม ข้อมูล และการสื่อสารได้เท่าเทียมกับคนทั่วไป แต่ยังมีผู้พิการอีกจำนวนมากยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการที่รัฐจัดให้ การใช้ชีวิตในกรุงเทพมหานคร มีการเดินทางที่สะดวกสบาย สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน จึงทำให้คนปกติทั่วไปไม่รู้สึกลำบากลำบากอะไรเท่าใดนัก แต่ในมุมมองของผู้พิการนั้นต่างออกไปอย่างสิ้นเชิง การเดินทางในกรุงเทพฯ ไม่เท่าเทียมและปลอดภัยสำหรับผู้พิการ แม้ว่าจะมีทางเลือกมากกว่าการเดินทางในต่างจังหวัดก็ตาม รวมถึงพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ก็เข้าถึงได้ยาก การใช้ชีวิตในกรุงเทพฯ จึงมีความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้พิการเพราะถูกออกแบบมาให้คนปกติใช้ได้เท่านั้น และผู้พิการแต่ละประเภทมีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ทราบว่าผู้พิการมีการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ในระดับใด มีการเข้าถึงแตกต่างกันหรือไม่ และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำนโยบายส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการ

Social Model of Disability แบบจำลองทางสังคมของความพิการมักถูกมองว่าเป็น “แนวคิดหลัก” (Hasler, 1993) ของคนพิการ โดยได้นิยามความบกพร่องว่าเป็นการขาดส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของแขนขา หรือมีแขนขา อวัยวะ หรือกลไกของร่างกายที่บกพร่อง และความพิการคือข้อเสียเปรียบหรือข้อจำกัดในการทำกิจกรรมที่เกิดจากองค์การทางสังคมในปัจจุบันที่ไม่คำนึงถึงหรือคำนึงถึงเพียงเล็กน้อยต่อผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และจึงกีดกันผู้พิการจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมกระแสหลัก (UPIAS and the Disability Alliance, 1976)

สิทธิมนุษยชน (Human Right) หมายถึง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็น มนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ (กระทรวงพาณิชย์, ม.ป.ป.) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) จำแนกสิทธิมนุษยชน ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สิทธิทางแพ่งและทางการเมือง (Political and Civil Rights) เป็นสิทธิธรรมชาติที่มีมาแต่ดั้งเดิม ประกอบด้วย สิทธิและเสรีภาพในการเคลื่อนไหว สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน สิทธิได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม สิทธิความเป็นส่วนตัว สิทธิเลือกนับถือศาสนา สิทธิในการแสดงออกอย่างเสรี สิทธิในการลี้ภัย สิทธิของผู้ถูกกระทำทารุณกรรม ฯลฯ 2) สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานที่พึงมี เป็นสิ่งจำเป็น ในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีคุณค่า หากมีการล่วงละเมิดต่อสิทธิดังกล่าวย่อมได้รับการรับรองและคุ้มครองโดยกฎหมาย (พงษ์เทพ สันติกุล, 2562)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 หมวด 3 มาตรา 27 กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องใด ที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำไม่ได้ มาตราที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาสย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

ข้อที่ 29 ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ซึ่งคนพิการมีสิทธิ และโอกาสในการออกเสียง และได้รับเลือกตั้ง โดยมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์ในการออกเสียงที่เหมาะสม ได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในสาธารณกิจขององค์กรพัฒนาเอกชน การบริหารของพรรคการเมืองและร่วมกับองค์กรคนพิการในการเป็นผู้แทนของคนพิการในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2552)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ คนพิการในประเทศไทยที่มีอายุ 18 ปี เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งและได้รับการคุ้มครองสิทธิในการเลือกตั้ง คนพิการต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับคนทุกคน มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชน รัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนให้เข้าถึงข้อมูลตลอดจน จัดให้มีการอำนวยความสะดวกเพื่อคนพิการในการออกมาใช้สิทธิของตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งนี้สิทธิในการเลือกตั้งถือเป็นหัวใจและถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุดของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการปกครองผ่านระบบตัวแทนที่ถูกเลือกมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน โดยรัฐธรรมนูญกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นสิทธิและหน้าที่ หากไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุอันสมควร ที่ทำให้ไม่อาจไปเลือกตั้งได้ต้องเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้การเข้าถึงสิทธิของคนพิการ ทุกประเภทความพิการ มีข้อจำกัดในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ผ่านสื่อที่แตกต่างกัน ซึ่งคนพิการ แต่ละประเภทความพิการสามารถรับรู้และเข้าใจการสื่อสารผ่านรูปแบบและช่องทางที่เหมาะสมกับความพิการ ดังนั้น การสื่อสารข้อมูลการเลือกตั้งต้องมีช่องทางและรูปแบบที่สอดคล้องกับความสามารถในการรับรู้ของคนพิการ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงข้อมูลได้ ซึ่งการเข้าถึงและการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น ข้อมูลการจัดการเลือกตั้ง สถานที่จัดการเลือกตั้ง รูปแบบบัตรเลือกตั้ง วิธีการลงคะแนน ข้อมูลผู้สมัคร และพรรคการเมือง เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่จะช่วยประกอบการตัดสินใจในการไปใช้สิทธิ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง รวมไปถึงการหลังการเลือกตั้งในส่วนของผลการเลือกตั้งที่คนพิการควรรับรู้อย่างรวดเร็ว และแม่นยำ เช่นเดียวกับพลเมืองไทยทุกคน และในวันเลือกตั้งคนพิการที่เดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้งควรได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกหรือการอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม คนพิการแม้เป็นบุคคลที่มีข้อจำกัดในการดำรงชีวิตประจำวันและการมีส่วนร่วมทางสังคมด้วยเหตุแห่งความพิการ แต่ก็มีสิทธิเท่าเทียมกับคนทุกคน มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ตามหลักสิทธิมนุษยชน จึงควรได้รับสิทธิสวัสดิการ หรือการอำนวยความสะดวกให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ ส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ การมีส่วนร่วมทางสังคม และอื่น ๆ อย่างเสมอภาคตามที่กฎหมายได้ให้สิทธิไว้ และสิทธิในการเลือกตั้งก็เป็นอีกหนึ่งสิทธิที่คนพิการควรเข้าถึง ได้มีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนเข้ามาพัฒนาประเทศ รัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนให้เข้าถึงข้อมูล ตลอดจนจัดให้มีการอำนวยความสะดวกเพื่อคนพิการในการออกมาใช้สิทธิของตนเองอย่างเต็มที่ (สภากัญญา จานงค์บุญ, 2563)

การเข้าถึงและสามารถใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกตั้งได้สำหรับ คนพิการ รัฐต้องส่งเสริมรูปแบบความช่วยเหลือที่เหมาะสมอื่น ๆ และการสนับสนุนแก่คนพิการ เพื่อประกันให้คนพิการเข้าถึงสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร บริการโทรคมนาคม เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกตั้ง เช่น คู่มือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนสื่อออนไลน์ จะต้องมีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของคนพิการได้ทุกประเภท นอกจากนี้ สถานที่ที่ใช้ในการปิดประกาศหรือประชาสัมพันธ์ข้อมูล รวมถึงการยื่นคำร้องหรือลงทะเบียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเลือกตั้งจะต้องเป็นสถานที่ที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีระบบขนส่งมวลชนที่หลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับคนพิการ (เจษฎา ทองขาว, 2562)

การมีส่วนร่วมมีกฎหมายบัญญัติรับรองให้ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยอยู่ภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งอาจเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้ (พรปวีณ์ มีมากบาง, 2562) การมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งของคนพิการสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ก่อนการเลือกตั้ง ในวันเลือกตั้ง และหลังการเลือกตั้ง (เจษฎา ทองขาว, 2562)

สิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง รัฐต้องดำเนินมาตรการที่ให้ผู้พิการสามารถเข้าถึง ต้องประกันให้กระบวนการออกเสียง สิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการออกเสียงเหมาะสม เข้าถึงได้ เข้าใจ และใช้งานง่ายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกในการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีเครื่องช่วยคนพิการใหม่ ๆ ตามความเหมาะสม การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หน่วยงานที่มีจัดการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง จัดให้มีการสื่อสารที่แสดงขั้นตอนและวิธีการลงคะแนนเสียงพร้อมอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ โดยที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ในการลงคะแนนเสียงของคนพิการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหากจำเป็นและคนพิการร้องขออนุญาตให้บุคคลที่คนพิการเลือกเองช่วยเหลือในการลงคะแนนเสียงได้ (พรปวีณ์ มีมากบาง, 2562)

สรุปการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการ เป็นสิ่งที่รัฐมีหน้าที่ในการจัดเตรียมให้ ผู้พิการ การเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้ง รัฐจะต้องส่งเสริมรูปแบบความช่วยเหลือที่เหมาะสมอื่น ๆ และการสนับสนุนแก่คนพิการ เพื่อประกันให้คนพิการเข้าถึงสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสาร การมีส่วนร่วมที่มีกฎหมายบัญญัติรับรองให้ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยอยู่ภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งอาจเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้ เช่น คนพิการสามารถสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองรวมถึงการได้รับโอกาสให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมือง สิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ ตลอดจนความช่วยเหลืออื่น ๆ จากรัฐ รัฐต้องดำเนินมาตรการที่ให้ผู้พิการสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ การขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงบริการสาธารณะ การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินการจัดการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง จัดให้มีการสื่อสารที่แสดงขั้นตอนและวิธีการลงคะแนนเสียงพร้อมอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีบัตรประจำตัวผู้พิการ จำนวน 108,854 คน (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีบัตรประจำตัวผู้พิการ จำนวน 400 คน ได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1973) ใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

3.2 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ ด้านข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง และด้านการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยนำแนวคิดของ สุกัญญา จำนงค์บุญ (2563) ที่ได้ศึกษาการเข้าถึงสิทธิในการเลือกตั้งของคนพิการ มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา

3.2 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบ ดังนี้

1. การกำหนดเนื้อหาของข้อมูลที่ต้องการ โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัย
2. การศึกษาจากเอกสาร ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม
3. การร่างแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทความพิการ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)
ส่วนที่ 2 แบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ ด้านข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง จำนวน 5 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง จำนวน 5 ข้อ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง จำนวน 5 ข้อ และด้านการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จำนวน 5 ข้อ ซึ่งเป็นการสอบถามระดับความคิดเห็นของผู้พิการ โดยแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบโดยใช้มาตราลิเกิร์ต (Likert scale) 5 ระดับ ดังนี้ ระดับที่ 1 หมายถึง มีการเข้าถึงน้อยที่สุด, ระดับที่ 2 หมายถึง มีการเข้าถึงน้อย, ระดับที่ 3 หมายถึง มีการเข้าถึงปานกลาง, ระดับที่ 4 หมายถึง มีการเข้าถึงมาก และระดับที่ 5 หมายถึง มีการเข้าถึงมากที่สุด
ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ โดยเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการเพิ่มเติม
4. การตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม โดยตรวจสอบโครงสร้างแบบสอบถาม และข้อคำถามในแบบสอบถาม ว่าครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกันตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัยหรือไม่ ตรวจสอบรูปแบบของแบบสอบถาม ภาษาที่ใช้ การเรียงลำดับและความยาวของคำถาม โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 ขึ้นไป
5. การทดสอบแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่คล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ท่าน ในจังหวัดนนทบุรี นำผลการทดสอบมาพิจารณาเกี่ยวกับความชัดเจนของคำชี้แจง ความเข้าใจข้อคำถาม การแปลความหมายข้อความของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคำถามในแบบสอบถาม
6. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น(reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .817
7. สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้ผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีบัตรประจำตัวผู้พิการ จำนวน 400 คน ให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยคอยช่วยเหลือเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. เก็บแบบสอบถามกลับคืนมา และดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 400 ฉบับ โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดย

1. ข้อมูลปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีบัตรประจำตัวผู้พิการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทความพิการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ ด้านข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการการเลือกตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง และด้านการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$: Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (Standard deviation)

3. การเปรียบเทียบการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแปรเพศ และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อหาค่าความแตกต่างของตัวแปร 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ ตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประเภทความพิการ กรณีเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการตรวจสอบเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple comparison) ความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference) ที่ระดับ .05

3.5 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กำหนดเนื้อหาของข้อมูลที่ต้องการ โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัย
2. ศึกษาจากเอกสาร ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และการสร้างร่างแบบสอบถาม
3. การร่างแบบสอบถามตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม ทดสอบแบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม และสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
4. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล และเก็บคืนตรวจสอบความถูกต้อง
5. วิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ
6. นำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมายการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนา

4. ผลการวิจัย

ในการศึกษามีผลการวิจัยดังนี้

ผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานครที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 31-40 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีสถานภาพโสด ประกอบอาชีพงานอิสระ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท และส่วนใหญ่มีความพิการการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย

การเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) และด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน

การเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ ผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร	$\bar{X}$	SD	แปลผล	อันดับ
1.ด้านข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง	3.99	.67	มาก	1
2.ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง	3.81	.74	มาก	2
3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง	3.19	.85	ปานกลาง	3
4.ด้านการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	3.15	.90	ปานกลาง	4
รวม	3.54	.79	มาก	

เปรียบเทียบการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่แตกต่างกัน ส่วนประเภทความพิการที่แตกต่างกัน มีการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า การเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการประเภทอื่น ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างจากผู้พิการประเภทการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย , การมองเห็น และการได้ยิน รายละเอียดดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	F	Sig.
เพศ	.718		.47
อายุ		.931	.45
ระดับการศึกษา		.574	.56
สถานภาพสมรส		1.535	.18
อาชีพ		1.186	.31
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		1.068	.43
ประเภทความพิการ		3.468	.01*

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ของการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทความพิการ

ประเภทความพิการ	$\bar{X}$	การเคลื่อนไหวหรือ ทางร่างกาย	การมองเห็น	การได้ยิน	อื่น ๆ
		3.28	3.25	3.31	3.77
การเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	3.28	-	.03	.03	.49*
การมองเห็น	3.25		-	.06	.52*
การได้ยิน	3.31			-	.46*

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

การเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก เนื่องจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนรวมถึงคนพิการต้องมีโอกาสในการเข้าถึง และมีช่องทางในการทำให้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ สำหรับผู้พิการที่มีข้อจำกัดหลายช่องทาง เช่น อักษรเบรลล์หรือเสียงบรรยาย ล่ามภาษามือ มีการปิดประกาศข้อมูลในสถานที่ที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีความปลอดภัย เช่น สถานที่ที่มีทางลาด สำหรับรถเข็น หรือมีลิฟต์ให้บริการสำหรับคนพิการ สอดคล้องกับการศึกษาของ เจษฎา ทองขาว (2563) ที่เสนอให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่ในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผ่านทางช่องทางที่มีความหลากหลายโดยคำนึงถึงการเข้าถึงข้อมูลของคนพิการ แต่ละประเภท เช่น การจัดทำเอกสารหรือคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในรูปแบบของอักษรเบรลล์ การพัฒนาเว็บไซต์และแอปพลิเคชันให้ได้สอดคล้องกับมาตรฐานของ WCAG สำหรับคนพิการทางการเห็น การจัดทำบริการคำบรรยายแทนเสียงหรือล่ามภาษามือในสื่อประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์หรือ ออนไลน์ สำหรับคนพิการทางการได้ยินหรือการสื่อสาร ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการการเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้พิการที่ไม่ค่อยสนใจในเรื่องการเมืองมากนัก และกลุ่มผู้พิการที่สนใจในเรื่องการเมืองก็ยังขาดโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุยเกี่ยวกับการเลือกตั้งกับผู้อื่น

พูดคุยชักชวนผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การสังเกตและตรวจสอบการเลือกตั้ง การร่วมรณรงค์การเลือกตั้ง ผู้พิการเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางสังคมที่ผู้พิการมีสิทธิมีเสียงตาม รัฐธรรมนูญ ผู้พิการมีสิทธิเข้าถึง การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐาน แห่งความเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับ กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2568) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านนโยบายและการขับเคลื่อนงาน ด้านสิทธิคนพิการของประเทศไทย กล่าวถึงปฏิญญารัฐมนตรีว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชีย และแปซิฟิก พ.ศ. 2566 - 2575 (2568) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของสตรีและบุรุษพิการด้านต่าง ๆ ในทุกวัย ซึ่งรวมถึงการหารืออย่างใกล้ชิดและการดำเนินการอย่างแข็งขัน ให้เด็กและเยาวชนพิการ มีส่วนร่วมผ่านองค์กรผู้แทนนั้น ๆ ในการวางแผน ปฏิบัติตาม และตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายแผนงาน และกระบวนการทางการเมือง ผ่านการอำนวยความสะดวกอย่างสมเหตุสมผล สร้างความตระหนักรู้และเสริมศักยภาพให้กับคนพิการ และองค์กรผู้แทนต่าง ๆ ตามความเหมาะสม รวมทั้งให้กับหน่วยงานภาครัฐในทุกระดับ และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ ตามหลักความเท่าเทียมของสิทธิมนุษยชน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากหน่วยเลือกตั้งบางแห่ง ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกหรือมีแต่ไม่เหมาะสม ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ เช่น ไม่มีทางลาดในที่รถเข็นไม่สามารถเข้าไปได้ หรือการจัดตั้งคูหาและหีบบัตรจะต้องขึ้นบันได หรือบางแห่งพื้นไม่เรียบเดินไม่สะดวก เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งบางคนไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการอำนวยความสะดวกให้กับผู้พิการ หรือการสื่อสารกับผู้พิการ สอดคล้องกับการศึกษาของ เจษฎา ทองขาว (2563) ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยภาพรวม และด้านการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้พิการบางคนไม่สามารถเดินทางไปเลือกตั้งได้ ไม่สามารถทำเครื่องหมายกากบาทได้ด้วยตนเอง และไม่ต้องการให้คนอื่นกาให้แต่ถ้าจะให้คนอื่นช่วยกาก็อยากให้เป็นคนในครอบครัวหรือญาติที่ไปด้วย และมีความกังวลเกี่ยวกับการกาของบุคคลอื่นในการกาแทน หรือในคูหาเลือกตั้งไม่มีล่ามภาษามือ หรือเจ้าหน้าที่ที่สามารถสื่อสารกับผู้พิการ และไม่มีสื่อภาพอธิบายขั้นตอนวิธีการใช้สิทธิเลือกตั้ง สอดคล้องกับการศึกษาของ ปาณิสสร สดุษฎีเกียรติ (2563) ที่พบว่า แม้ปัจจุบันได้มีการกำหนดมาตรการทางการเมืองเพื่อช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกแก่คนพิการในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มาตรา 92 แล้วก็ตาม แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวยังไม่อาจจัดอุปสรรค ในการใช้สิทธิเลือกตั้งของคนพิการทางการเมืองได้ครอบคลุมเพียงพอ ทำให้ยังมีคนพิการทางการเมืองบางส่วนไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งของตนได้อีกทั้งยังไม่ ปรากฏมาตรการทางกฎหมายในการรับรองและคุ้มครองแก่คนพิการทางการเมืองในกรณีต้องมีผู้ช่วยเหลือในการทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้ง เพื่อให้การลงคะแนนเสียงเป็นไปภายใต้หลักการลงคะแนนเสียงโดยตรงและลับอย่างแท้จริง ซึ่งทำให้การใช้สิทธิเลือกตั้งของคนพิการทางการเมืองอาจมีผลเป็นการขัดหรือ แย้งกับหลักความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ และหลักเกณฑ์พื้นฐานในการเลือกตั้งได้

ผลการเปรียบเทียบการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้พิการในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่ส่งผลต่อการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้ง ส่วนประเภทความพิการที่แตกต่างกัน มีการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้พิการแต่ละประเภทมีความต้องการการเข้าถึงสิทธิเลือกตั้ง แตกต่างกัน เช่น ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง ผู้พิการทางการได้ยินหรือการสื่อความหมาย ต้องการล่ามภาษามือในการสื่อสาร ผู้พิการทางการกายหรือการเคลื่อนไหว ต้องการ

ทางลาดชันเพื่อเข้าไปอ่านป้ายประชาสัมพันธ์ ผู้พิการทางสายตา ต้องการคู่มือที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งในรูปแบบของอักษรเบรลล์ การมีส่วนร่วมในกระบวนการการเลือกตั้ง ความพิการยังเป็นข้อจำกัดสำหรับผู้พิการ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งและการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้พิการแต่ละประเภทมีความต้องการแตกต่างกัน สอดคล้องกับ พรป.วิธ. มีมากบาง (2562) ที่พบว่า การใช้สิทธิของคณพิการ ยังพบอุปสรรคข้อจำกัด โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมหรือแสดงออกทางการเมืองและการใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าคณพิการบางประเภทยังพบอุปสรรค ข้อจำกัดในการใช้สิทธิเลือกตั้งตลอดทั้งกระบวนการเลือกตั้ง กล่าวคือคณพิการทางการเห็นและคณพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย พบกับอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เช่น ขั้นตอนวิธีการเลือกตั้ง ขั้นตอนการลงทะเบียนเพื่อออกเสียงลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้ง ข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้ง นโยบายพรรคการเมือง เป็นต้น จากการศึกษพบว่าเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ปรากฏโปรแกรมอ่าน จอภาพคอมพิวเตอร์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คณพิการทางการเห็น หรือข้อมูลที่ปรากฏเป็นสื่อเสียงหรือคลิปวิดีโอไม่ปรากฏล่ามภาษามือหรือมีตัวอักษรอธิบายเพื่อให้คณพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกระบวนการเลือกตั้งได้

5.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรมีช่องทางการจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผ่านทางช่องทางที่มีความหลากหลายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ โดยคำนึงถึงการเข้าถึงข้อมูลของคณพิการแต่ละประเภท
2. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีรูปแบบการเลือกตั้งที่คณพิการสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ เช่น คูหาเลือกตั้งเฉพาะผู้พิการแต่ละประเภท
3. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสำหรับผู้พิการ หรือจัดให้ผู้พิการเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบทางเลือกสำหรับผู้พิการ นอกจากคูหาเลือกตั้ง เช่น การเลือกตั้งทางไปรษณีย์ หรือการจัดให้มีรถเลือกตั้งเคลื่อนที่สำหรับคณพิการ
2. ควรศึกษาสภาพแวดล้อม หรือการออกแบบสถานที่ลงคะแนนเลือกตั้งให้ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั้งบุคคลทั่วไปและผู้พิการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2567). ข้อมูลประมวลผลจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2568 จาก https://ecard.dep.go.th/nep_all/file/Stat2567/Stat_Jan67.pdf
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2568). ปฏิญญาจากการดำ ว่าด้วยทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2566 – 2575. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://dep.go.th/images/uploads/files/17102568.pdf>
- กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). Human Right. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://personnel.ops.moc.go.th/th/file/get/file/202108147b4b5dec4ee49763017a07a9c2edc5a9201018.pdf>
- เจษฎา ทองขาว. (2562). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคนพิการ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561. รายงานวิจัย. สนับสนุนงานวิจัยโดยมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร.
- เจษฎา ทองขาว. (2563). มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคนพิการ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 49(3), 563-592.
- เดวิด สุขกำเนิด. (2564). แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการถ้วนหน้าสำหรับผู้พิการ. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://think.moveforwardparty.org/article/welfare/1812/#:~:text=ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสวัสดิการ&text=ในจำนวนผู้พิการทั้งหมด,ประมาณ%2010%2C104%20บาท/เดือน/ราย>
- จิตรัตน์ นงค์ทอง. (2560). การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนพิการรุนแรง ทางร่างกาย และการเคลื่อนไหว. วารสารพัฒนาสังคม, 19(2), 113-131.
- ปานิสสร สดชูเกียรติ. (2563). มาตรการทางกฎหมายในการช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกแก่คนพิการทางการเห็นในการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์เทพ สันติกุล. (2562). สิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมือง และสิทธิทางสังคม. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 11(1), 37-60.
- พรวิทย์ มีมากบาง. (2562). ปัญหาการใช้สิทธิเลือกตั้งของคนพิการในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.
- สุกัญญา จำนงค์บุญ. (2563). การเข้าถึงสิทธิในการเลือกตั้งของคนพิการ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2552). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD). กรุงเทพฯ: หจก.ไอดีเอสแควร์.

- Hasler, F. (1993) Developments in the disabled people's movement. In: Swain, J., V. Finkelstein, S. French and M. Oliver (eds), **Disabling Barriers – Enabling Environments**. London: SAGE.
- UPIAS and the Disability Alliance (1976) **Fundamental Principles of Disability**. London: Union of the Physically Impaired against Segregation and the Disability Alliance.
- World Health Organization [WHO]. (2011). **World report on disability 2011**. Geneva: World Health Organization.
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An introductory analysis**. New York: Harper & Row.